

POSTANOWIENIE

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)

SSN Bohdan Bieniek (sprawozdawca)

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania E. G.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w E.
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 października 2020 r.,
zażalenia odwołującej się na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 31 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O., wyrokiem z 27 marca 2019 r., po rozpoznaniu odwołania E.G. zmienił zaskarżoną decyzję i nakazał wypłatę emerytury odwołującej się, w kwocie ustalonej decyzją z 22 listopada 2017 r., przy przyjęciu, że kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 186.341,32 zł (pkt I); oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt II) i przekazał sprawę o potrącanie zaliczki na podatek dochodowy do rozpoznania Dyrektorowi Pierwszego Urzędu Skarbowego w O. (pkt III).

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z 8 sierpnia 2019 r., oddalił obie apelacje.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniosła ubezpieczona, a Sąd Apelacyjny w (...), postanowieniem z 31 grudnia 2019 r., odrzucił skargę kasacyjną odwołującą się.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w uzupełnieniu skargi kasacyjnej pełnomocnik wnioskodawczynie oznaczyła wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 4.202,10 zł, jako sumę świadczeń emerytalnych za okres od stycznia 2017 r. do maja 2017 r. Wskazana należność (4.202,10 zł) stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia niższą niż kwota 10.000 zł. Dlatego skarga kasacyjna, w ocenie Sądu Apelacyjnego, podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie jest prawo do emerytury, a jedynie wysokość świadczenia, skoro prawo do emerytury wnioskodawczynie nabyła, a w postępowaniu kwestionowała wysokość świadczenia. Spór dotyczył prawa majątkowego, odnośnie do którego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalność skargi kasacyjnej jest uwarunkowana wykazaniem wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości co najmniej 10.000 zł. (art. 398² § 1 k.p.c.). Spór dotyczył okresu od stycznia 2017 r. do maja 2017 r., stąd o wartości przedmiotu zaskarżenia decyduje wartość dochodzonego świadczenia za ten okres zgodnie z art. 22 k.p.c.

Postanowienie Sądu Apelacyjnego o odrzuceniu skargi kasacyjnej zaskarżyła w całości zażaleniem pełnomocnik ubezpieczonej, wnosząc o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

W uzasadnieniu zażalenia skarżąca podniosła, że zarzuty skargi kasacyjnej nie odnoszą się do wysokości świadczenia, a dotyczą między innymi naruszenia art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53, dalej ustawa emerytalna) a mianowicie zawieszenia prawa do emerytury ubezpieczonej.

Zdaniem skarżącej, zgodnie z art. 134 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej zawieszenie prawa do świadczenia jest okolicznością powodującą wstrzymanie jego wypłaty. A zatem instytucja zawieszenia mieści się w pojęciu wstrzymania emerytury i renty, jakim posługuje się ustawodawca w art. 398² § 1 pkt 1 k.p.c. Stąd

też ograniczenie dopuszczalności skargi kasacyjnej do wartości przedmiotu zaskarżenia w niniejszej sprawie nie może mieć zastosowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Zgodnie z treścią art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z uwagi na zakres dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach o prawa majątkowe strona zobowiązana jest do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 398⁴ § 3 zdanie pierwsze k.p.c.). Z kolei treść art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. nakłada na sąd drugiej instancji oraz Sąd Najwyższy obowiązek dokonania kontroli dopuszczalności skargi, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia przysługującego poza tokiem instancji i weryfikacji wskazanej przez stronę wartości przedmiotu zaskarżenia w celu wyeliminowania przypadków nieprawidłowego oznaczenia tej wartości w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CZ 34/06, LEX nr 200867 i powołane w nim orzeczenia). Wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu zarówno przez sąd drugiej instancji jak i Sąd Najwyższy na podstawie art. 25 § 1 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 2 lutego 2011 r., II CZ 197/10, LEX nr 738550 i z dnia 18 stycznia 2012 r., II PZ 38/11, LEX nr 1130381).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot sporu wyznaczany jest w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych, od której wniesiono odwołanie do sądu, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54).

Gdy przedmiotem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 2 k.p.c. W razie jednoczesnego dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych, stosuje się art. 21 k.p.c. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2012 r., III UZP 3/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 112).

Wbrew twierdzeniom wnoszącej zażalenie sporna sprawa, nie była sprawą o przyznanie emerytury. Zaskarżoną decyzją organ rentowy ustalił wnioskodawczyni wysokość i podjął wypłatę emerytury od 1 czerwca 2017 r. Natomiast prawo do emerytury zostało przyznane ubezpieczonej decyzją z 22 listopada 2017 r.

Nie można zgodzić się z argumentami pełnomocnika skarżącej przedstawionymi w uzasadnieniu zażalenia, że wartość przedmiotu zaskarżenia jest skorelowana z zarzutami skargi kasacyjnej, które nie odnoszą się do wysokości świadczenia a dotyczą zawieszenia prawa do emerytury. Zaskarżoną decyzją organ rentowy nie zawiesił prawa ubezpieczonej do emerytury (co miało miejsce we wcześniejszej decyzji) a podjął wypłatę świadczenia, od miesiąca, w którym ustało zatrudnienie ubezpieczonej.

W związku z tym, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.), postępowanie sądowe dotyczyło wysokości przyznanego świadczenia, a nie prawa do emerytury, skoro w odwołaniu od kontestowanej decyzji ubezpieczona domagała się skorygowanej wysokości świadczenia emerytalnego oraz jego wypłaty za wcześniejszy okres. Treść zarzutów skargi kasacyjnej, czy też zawartych w uzasadnieniu wyroku Sądu drugiej instancji wywodów odnoszących się do zawieszenia prawa do wypłaty emerytury, nie mają wpływu na zmianę zakresu przedmiotu sporu w niniejszym postępowaniu.

Należy podkreślić, że pełnomocnik skarżącej w piśmie wskazującym wartość przedmiotu zaskarżenia wyjaśnił, że kwota 4.202,10 zł została obliczona, jako suma powtarzających się świadczeń emerytalnych za okres krótszy niż rok, a mianowicie

od stycznia 2017 r. do maja 2017 r. (k. 143 akt sprawy). Nietrafne są zatem argumenty dotyczące naruszenia art. 398² § 1 pkt 1 k.p.c. zdanie drugie, na podstawie którego skarżąca wywodzi dopuszczalność skargi kasacyjnej niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach dotyczących wstrzymania emerytury.

Odnosząc się szerzej do wywołanego problemu, na zasadzie analogii można odwołać się do spraw związanych z zawieszeniem części uzupełniającej emerytury rolniczej. Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie dotyczącym dopuszczalności kasacji, ale nadal mającym zastosowanie, w zakresie zawieszenia wypłaty części uzupełniającej emerytury rolniczej wskazał, że w przypadku jej zawieszenia i odmowy podjęcia wypłaty nie mamy do czynienia ze sprawą na tle jej wstrzymania, lecz zmniejszenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 marca 2004 r., II UZ 6/04, niepublikowane; z dnia 20 lipca 2011 r., II UZ 23/11, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 228).

Z powyższych względów postanowiono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.